

Brakwaterkoksels (*Cerastoderma lamarcki*) in De Zandkes op Texel

Johan Reydon

Cerastoderma lamarcki in de Zandkes on the isle of Texel

Summary. Heaps of broken shells, presumably predated on by brown rats, indicated the presence of a population of *Cerastoderma lamarcki* (Reeve, 1845) in De Zandkes on the Wadden isle of Texel. Also in Het Wagejot on the same island a population was indicated by very small specimen washed ashore.

Een populatie Brakwaterkoksels

De Zandkes, een natuurreservaat van de Vereniging Natuurmonumenten, is gelegen aan de oostkant van het eiland Texel. Het gebied wordt omsloten door de oude zeedijk aan de Waddenzeekant en meer landinwaarts door de zware deltadijk. Het vormt zo een buitendijks poldertje. Een deel daarvan bestaat uit grasland dat door schapen wordt beweide, een ander deel wordt ingenomen door plassen en slenken: de voormalige kleiputten. Het reservaat staat onder invloed van zout kwelwater in wisselende gradaties en is zeer in trek bij wad- en watervogels. Aan de voet van de oude zeedijk loopt een boezemsloot, waarin overtollig water uit de kleiputten kan afvloeien en door een gemaaltje op het wad wordt geloosd. In het brakke en troebele boezemwater blijkt een heel levensvatbare populatie Brakwaterkoksels *Cerastoderma lamarcki* (Reeve, 1845) voor te komen. (Voor de wetenschappelijk naamgeving van de Brakwaterkokkel wordt hier De Bruyne en De Boer (2008: 231) gevolgd). Begin november 2014 trof ik tussen de vegetatie aan de rand van de sloot een aantal verspreid liggende hoopjes losse kleppen en doubletten van opengebroken Brakwaterkoksels aan. De koksels hadden zo te zien als voedsel gediend voor een predator, die ze tevoren uit de sloot had opgevisst. De opengebroken schelpen zijn ook door de heer Gerhard Cadeé bekeken, die zoals bekend, vertrouwd is met de technieken waarmee predatoren schelpdieren weten te bemachtigen. Ook zijn conclusie was dat dit het werk moet zijn geweest van één of mogelijk meer bruine ratten.

Vroegere en andere vindplaatsen

In het verleden, voor de verzwaring en het rechttrekken van de Waddenzeedijk op delta-niveau, waren er op diverse plaatsen binnendijkse brakwatergebieden met populaties van deze kokkelsoort.

Fig.1. Oude zeedijk met boezemsloot bij De Zandkes waar de hoopjes met opengebroken Brakwaterkoksels werden gevonden. Foto: Johan Reydon.

Bij de aanleg van de deltadijk, in de tweede helft van de zeventiger jaren, traden veranderingen op waarbij een aantal gebiedjes van de kaart verdween of met verzoeting te maken kreeg waardoor daar thans geen Brakwaterkoksels meer voorkomen.

In 2009 vond ik in het Wagejot een aanspoelijn met talrijke doubletjes van slechts enkele millimeters groot. Het Wagejot ligt wat noordelijker op Texel en eveneens tussen de oude zeedijk en de nieuwe deltadijk in. Verondersteld mag worden dat zich hier ook een goed ontwikkelde kokkelpopulatie bevindt. Andere binnendijkse gebieden op Texel waar zich levende populaties van de Brakwaterkokkel bevinden zijn mij niet bekend. De toekomst kan, al dan niet met hulp van de bruine rat, mogelijk nieuwe gegevens opleveren.

Geraadpleegde bronnen:

- BRUYNE, R.H. DE & T.W. DE BOER (2008): Schelpen van de Waddeneilanden: overzicht van de mariene autochtone weekdieren (Mollusca) en aangespoelde schelpen van de Nederlandse Waddeneilanden Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog (plus incidentele vondsten elders uit het Nederlandse waddengebied). – Fontaine, 's-Gravenland.
- GITTENBERGER, E. & A. W. JANSSEN (eds.) (1998): De Nederlandse zoetwatermollusken. Recente en fossiele weekdieren uit zoet en brak water. – Nederlandse Fauna 2: 1-288.
- VISSER, G.J.M., J.P. REYDON & M.J. VAN DER WAL (1967): Bijdrage tot de kennis van de mariene mollusken van het eiland Texel. – Het Zeepaard 27(4): 57-94.

Adres van de auteur:
jpreydon@hetnet.nl

Fig.2. Detail van een hoopje met verse, opengebroken schelpen van de Brakwaterkokkel *Cerastoderma lamarcki*. Foto: Johan Reydon.